

**Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.066
Державного торговельно-економічного
університету,
02156, м. Київ, вул. Кіото, 19**

ВІДГУК

**офіційного опонента Лютак Олени Миколаївни
на дисертаційну роботу Сівової Тетяни Юріївни
на тему «Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах глобалізації»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 292 – міжнародні економічні відносини**

Актуальність теми дисертаційної роботи

Глобалізаційні процеси мають системний вплив на всі галузі світового господарства, надаючи науково-технологічному розвитку пріоритетне значення в забезпеченні міжнародної конкурентоспроможності країн та формуванні інформаційного суспільства. Економічний стан будь-якої країни світу визначається обсягом і структурою її міжнародних економічних зв'язків, які динамічно розвиваються та трансформуються під впливом нових загроз і викликів. Особливе місце в системі нарощення міжнародної конкурентоспроможності належить інноваційному потенціалу, який формується та реалізується за рахунок інтенсифікації науково-технічного співробітництва. Міжнародне науково-технічне співробітництво як взаємодія між учасниками глобальної економіки, що пов'язані виконанням наукових досліджень і дослідно-конструкторських розробок, спрямоване на створення сфери міжнародних науково-технічних відносин, тип і складові яких визначені форматом наукових досліджень, а характер взаємодії - кон'юнктурними умовами та рівнем інноваційної інфраструктури країн та інших суб'єктів галузі.

Для України цей аспект є вирішальним, оскільки в умовах стійкого скорочення внутрішнього попиту на промислову продукцію, науково-технічне співробітництво та міжнародна торгівля інноваційними товарами залишається практично єдиною значущою складовою для покращення національної економіки і забезпечення валютних ресурсів, необхідних для придбання критичних імпортних товарів, модернізації та структурної перебудови виробництва в контексті майбутньої післявоєнної відбудови. В умовах інтенсивних трансформаційних перетворень в українському суспільстві істотно зростає потреба в активізації розвитку науки як передумови створення наукоємної економіки, здатної забезпечити потрібний розвиток країни.

Враховуючи стратегічний євроінтеграційний курс нашої країни та науковий потенціал як основу нарощення подальшої співпраці на особливу увагу заслуговує дослідження інституційно-правових засад та сучасних тенденцій розвитку науково-технічного співробітництва України з країнами ЄС в умовах глобалізації.

Внаслідок глобалізації традиційні форми міжнародних економічних відносин трансформуються, прискорено розвиваються, змінюють вектори, інтенсивність, форми та методи. Це призвело до активізації розвитку нових моделей міжнародного співробітництва, зокрема у сфері науково-технічного співробітництва, що є результатом радикальних технологічних змін у контексті становлення економіки знань та глобалізації наукових досліджень. Окрім того актуальність теми однозначно зумовлена швидкісними процесами глобалізації та новими інноваційними рішеннями в сфері науки і техніки, визначенням пріоритетних напрямів розвитку науково-технічного співробітництва України з ЄС на основі участі в програмах підтримки, а також в контексті набуття Україною статусу країни-кандидата на вступ до ЄС.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація Сірової Т.Ю. виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри світової економіки Державного торговельно-економічного університету: «Геопросторова диверсифікація зовнішньої торгівлі України» (номер державної реєстрації 0120U104719); «Торговельно-економічні війни: національний та міжнародний вимір» (номер державної реєстрації НДР 0118U000130).

Основні положення, викладені у дисертаційній роботі є складовими науково-дослідної роботи ВД «Академперіодика» НАН України «Видавнича діяльність НАН України за умов змін у міжнародному виданні наукової літератури» (номер державної реєстрації РК 0122U000065).

В межах зазначених тем, Сірової Т.Ю. визначено методичні підходи до оцінювання торговельно-економічної політики держави; розроблено план дій щодо продуктивного розвитку науково-технічної сфери, зокрема на національному та міжнародному рівні; проведено аналіз щодо впливу інформаційної складової на перебіг торговельно-економічних війн; проведено аналіз щодо впливу рівня інноваційного розвитку на економічне зростання; виділено перспективні напрями науково-технічних розробок в Україні; виконано роботу, що полягала в зборі даних про періодичні видання Національної академії наук України, а саме дані журналів Відділення наук про Землю, Відділення хімії та Відділення економіки, для обробки їх за встановленими критеріями, зокрема щодо їх міжнародного співробітництва.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків дисертаційного дослідження

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи Сірової Т.Ю., виконаної на тему «Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах глобалізації», дозволяє зробити висновок про достатній рівень обґрунтованості викладених у ній наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертаційна робота є цілісною, логічно побудованою, завершеною науковою працею, в якій отримані важливі для теорії і практики результати, достовірність та обґрунтованість яких забезпечена застосуванням достатнього фактичного матеріалу. Високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, що сформульовані в дисертаційному дослідженні забезпечується в результаті опрацювання широкої бази наукової літератури з проблематики науково-технічного співробітництва в цілому та стратегічним пріоритетам науково-технічного співробітництва у контексті набуття Україною статусу країни-кандидата на вступ до ЄС. Зокрема інформаційну базу становлять монографічні дослідження; закони та нормативно-правові акти і офіційні матеріали Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України; статистичні дані Державної служби статистики України; дані та матеріали Міністерства освіти і науки України; публікації з наукових видань; аналітичні звіти; офіційні матеріали міжнародних організацій наукових конференцій, симпозіумів тощо; інтернет-ресурси; результати власних наукових досліджень, аналітичні та інформаційні матеріали з відкритих джерел.

Основні положення, висновки та рекомендації теоретичного та практичного характеру є обґрунтованими, логічними та достовірними. Результатом проведеного наукового дослідження є досягнення визначеної мети шляхом виконання поставлених Сірової Т.Ю. завдань, про що свідчать ґрунтовні висновки до кожного розділу та дисертація загалом.

Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених наукових результатів дозволяє зробити висновок про достатній ступінь їх новизни, обґрунтованість та відповідність дисертації Сірової Т.Ю. спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини.

Достовірність основних наукових положень, висновків та дослідження

Достовірність наукових положень, висновків дослідження, що містяться в дисертаційній роботі є достатньою. Науково проблематика – комплексно досліджена, що підтверджується аналізом нормативно-правових, аналітичних та статистичних даних про науково-технічне співробітництво України.

Вагомість наукових висновків та досліджень дисертації підтверджується документами про впровадження, а також опублікованими працями та апробацією результатів наукового дослідження на конференціях.

Поєднання елементів теоретичного обґрунтування та практичного застосування стало можливим завдяки використанню відповідних методів наукового пізнання та забезпечило повноту висвітлення основних наукових положень дисертації. До таких методів віднесено історико-логічний метод (для визначення понять «міжнародне науково-технічне співробітництво», «глобалізація»); системно-структурний аналіз (для систематизації аналізованих показників науково-технічного стану України); статистичний і графічний методи (під час обробки і узагальнення статистичних даних); аналіз і синтез (під час оцінювання міжнародного науково-технічного співробітництва України з країнами ЄС в умовах глобалізації); експертних оцінок і прогнозів (у процесі визначення індексу інвестиційного розвитку).

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розробці теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо розвитку науково-технічного співробітництва України з ЄС в умовах глобалізації.

Поставлену мету дисертаційного дослідження досягнуто та отримано результати для яких характерною є наукова новизна.

У дисертації удосконалено концептуальний підхід до формування перспективних напрямів розвитку науково-технічного міждержавного співробітництва через розробку комплексу можливих сценаріїв інтенсивної, рівномірної та екстенсивної поведінки, що на відміну від існуючих дасть можливість забезпечити індивідуальність при розробці механізмів управління партнерськими співвідношеннями країн в науковій сфері через гнучкість та максимальну адаптивність до умов функціонування; сформульовано перспективний напрям управління інноваційними процесами в рамках науково-технічного співробітництва України з ЄС через систематизацію теоретико-методичних засад диференціації державної інноваційної політики країн-партнерів, що враховує особливості інноваційного розвитку регіонів, інноваційних програм у пріоритетних сферах господарювання, що сприятиме формуванню сприятливих умов для підвищення конкурентоспроможності науково-технічних продуктів; модель оцінювання результативності потенціалу науково-технічного співробітництва між країнами через виділення базових та наукоємних критеріїв динамічної стійкості та потенційного масштабування процесів поширення науково-технічних продуктів, що на відміну від існуючих базується на врахуванні ступеню сприйняття інновацій; систему принципів

формування механізму управління інноваціями через визначення пріоритетності інституційних інструментів у процесі науково-технічного співробітництва України з країнами ЄС, що на відміну від існуючої надає можливість узгодження диференційованості інноваційних систем окремих країн.

Також набули подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат через авторське визначення категорії «глобалізація», при формулюванні якої на відміну від існуючих зроблено певні акценти на інтенсифікацію всесвітніх зв'язків та взаємозалежності економічних систем через економіко-технологічну конвергенцію, що дозволяє забезпечити підвищення ефективності функціонування кожного з учасників зокрема та їх об'єднань взагалі шляхом використання інформаційних, біо- і нанотехнологій; поняття «міжнародне науково-технічне співробітництво», у якому на відміну від наявних, використано комплексний підхід до імплементації його функціональних, цільових, інституційних та історично-еволюційних характеристик в підвищення динамічності процесів конвергенції міжнародних інноваційних систем; науково-методичний підхід до оцінювання ефективності науково-технічного співробітництва на рівні країн через формування системи комбінованих індикаторів визначення ступеню та характеру впливу внутрішнього та зовнішнього оточення певних інноваційних підсистем на прибутковість та конкурентоспроможність міждержавних науково-технічних партнерських зв'язків.

Повнота викладення основних результатів дисертаційного дослідження в опублікованих роботах автора

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковані автором у 10 наукових праць, з них: 3 статті – у наукових фахових виданнях (1 – з яких у журналі, що індексується у Web of Science, Scopus), 1 – у щомісячному загальнонауковому журналі (у співавторстві) та 6 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій, з них 1 у співавторстві, зокрема: Науково-практична INTERNET-конференція студентів та молодих вчених з міжнародною участю «Механізми та стратегії розвитку господарюючих суб'єктів в умовах інтеграційних процесів» (м. Харків — Пшеворськ, 19 лютого 2019 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, менеджменту, фінансів та права» (м. Полтава, 26 січня 2019 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Перспективні напрямки розвитку економіки, обліку, фінансів та права: теорія і практика» (м. Полтава, 23 серпня 2019 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Діджиталізація сучасної системи міжнародних економічних відносин» (м. Київ, 21 листопада 2019 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Структура дисертаційної роботи логічна та послідовна. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 194 сторінок, з них 180 – основний текст. Робота містить 25 таблиць, 19 рисунки, 16 додатків, 1 формулу. Список використаних джерел налічує 211 найменувань.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням і за своїм рівнем та практичною цінністю, змістом і оформленням повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Загальний висновок

Дисертаційне наукове дослідження Сірової Тетяни Юріївни на тему «Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах глобалізації» є завершеною науковою роботою на актуальну тему, що має наукову та практичну цінність. Мета дослідження досягнута та відповідає змісту роботи. Отриманні наукові результати є обґрунтованими та доведеними до практичного впровадження.

Дисертаційна робота Сірової Тетяни Юріївни відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор, Сірова Тетяна Юріївна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 292 – міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:

Проректор з НПР та досліджень

Луцького національного технічного університету

доктор економічних наук, професор

Олена ЛЮТАК

